



Un ano en Castropol

As Cuatro Torres

↓ Manuel García-Galano

Taba fría de verdá aquela mañá de marzo del ano corenta e sete. Ameicía, y a xelada cayida de noite fêxome duro el viaxe na bicicleta dende A Roda a Castropol y máis d'úa vez tuven que parar pol camín y baxarme pra soprar os didos. Condo cheguéi aló tía os gabiñóis y penséi axina que nun iba ser moca de candil repetir el trayeuto todos os días, desandando pola tarde el feito pola mañá.

Pro nun tía outra oución. A empresa prá qu'eu levaba us anos trabayando, qu'era úa das que s'ocupaban da construción del tan esperado ferrocarril Ferrol-Xixón, tando a pique d'acabarse as obras na Roda, dispuxera el meu traslado a Castropol, sin perguntarme si iba ir y vir na bicicleta, si iba felo andando ou piyaba a mía xente y os poucos tarecos que tía na casa y m'iba pr'aló a vivir. Nomáis me deron a carta de presentación pral xefe da oficina, que taba nel parque.

Castropol éra pra min naquel tempo pouco máis qu'as casas de Vicente y d'Avelino que taban y tán embaxo, na carretera, y a sede dos Xuzgados, del Rexistro da Propiedá, da Notaría... os que, por certo, nun conocía de nada xa qu'á mía edá nin comprara nin vendera ningúa propiedá, nin tampouco tuvera costióis polas que relacionarme cua curia. Pro nin siquera conocía ben a Castropol por dentro. Nin tam-

pouco a súa xente, fora d'esa media docía de persoñas dos lugares vecíos qu'ún sabe quen son y d'ónde son pola súa notoriedá, ou por calquera outra particularidá, como me sucedía, un supoñer, con Enrique Murias, el organista, y Marcelino Candaosa y Menéndez, de San Xuan de Moldes, xa que de mui neno, levado da mao de meu padre, los escuitara cantar as misas de festa na Roda y noutros sitios da contornada.

Y como andar cua casa ás costas, como os coscos, nun me chistaba miga, decidínme pola bicicleta pra fer el viaxe, sabedor, cómo non, de que tía qu'emprendelo un día sí y outro tamén, chovese, nevase ou xelase; bufase el vento ou calcara el sol. Al fin y al cabo tampouco sería el primeiro, pois a bicicleta era estonces el medio de locomoción de todos os obreiros que la tían, claro, porque os que non, iban andando al trabayo.

A verdá é qu'as costas de Berbesa, del Esquilo, y nun díganos a de Guerra, lougo me fixeron decartarme qu'eu nun nacera pra ciclista.

Pro axina toméi afeuto a Castropol; axina m'afixen al pueblo y ás súas xentes, que me foron cautiando y me fixeron toparme agusto; y anque el camín se me fía a miudo penoso pola climatoloxía, máis d'úa vez me teño parado nos altos del Esquilo ou na Lieira a botar un pito y contemplar el paisaxe, vendo anoitecer y escuriscarse el sol detrás de Ribadeo, deixando na ría os últimos reflexos da tarde.

¡A ría! Eu, como cuase toda a xente da Roda, sempre la pasábamos polas Figueiras, y xa de mui neno aprendera aquilo de condo había que "ábonar" —que me chocaba, ademáis d'amolarme—, pero confeso que nun soupëra eu topar nela toda a poesía, toda a maxa y todo el encantamento que ten, atributos que, cómo non, trasmite a os pueblos das ribeiras. Anque pra resaltar os sous encantos feiría falta úa pluma da qu'eu nun dispoño, y xa se sabe que, neste, a voluntá, sólo a voluntá, nun abonda. Por eso, nin mo propoño. Chégame ben si acerto a relatar, anque seña resumíndolas, algúas das mías vivencias, dos meus recordos d'aquel ano largo que paséi na chamada "Talaya del Eo".

Penso eu que "os del ferrocarril", como nos chamaban entonces a aquel rabaño de xente de fora que medio invadimos Castropol, pode que supuxésemos úa pequena revolución na vida tradicionalmente tranquila da vila; pero lonxe de que nun nos visen ben por alterar el sou sosego, teño que dicir que fomos muito ben recibidos y tratados, y qu'a proverbial amabilidad dos vecíos con nosoutros amostrábase de contino. Nun m'esqueicéu a convivencia con elos na calle, na Casa de Vi-

cente, na d'Avelino, na taberna de Lola, unde nos xuntábamos a miudo, ou nel bar del Casino a unde íbamos algús a botar a partida despóis de xantar; y lo mesmo a xente del máis alto rango social qu'el outra, abríronnos as portas da cordialidá, del afeuto y hasta da amistá.

Na cabeza búlenme nomes como os de Bernarda y Vicente, da fonda *La Amistad*, unde apou-sábamos y nos daban de xantar por dez pesetas, qu'hoi poden parecer —y sonlo— úa nimiedá, pero daquela supoñía máis del mitá del xornal del día. Nomes como os d'Avelino y Tino, el fiyo, que tuvieron lo que se chama visión del mañá nel ramo da hostelería; y cómo esqueicerme de Lola, a taberneira, d'aberta simpatía; de María y Vicente, del bar del Casino, que sabían de memoria as preferencias de cada cliente; de Primote, el lancheiro, a quen oín por primeira vez aquela voz: "¡A Ribadeo por a cortada!" y póxome al tanto del atayo que supoñía y esplicóume eso y outras cousas da ría y del mar nas qu'eu taba máis ben froxo, pois na Roda quedábanos algo lonxe. De Fermín, Adolfo y Pepe de Santos, sempre serviciales y dispuestos pr'achanarnos calquera trámite nel Ayuntamiento; dos asíduos al



bar del Casino, y entre eles D. Benjamín, el da tabacalera, D. José, el panadeiro, D. Vicente Sanjurjo, el médico, y sou irmao, el boticario; y cómo nun falar del agudo humor de Rafael Monteavaro, el procurador, ou de Marcelino d'Armián, el carnicero, al que topábamos a miúdo botando úa partida de tute con Vicente, el da *Amistad*, núa esquina del mostrador, os dous deretos, mentras José María da Brui-teira, el da serra, yes tomaba el pelo; de Laureanín, el da Biblioteca, d'Egidio, el dentista, d'Amador, que tocara na banda de música y imitaba á da entrada del NODO, recitando párrafos enteros; de Pacita, a servicial telefonista... y de tantos outros, que pra nombrálos feiríanme falta muitas foyas, algús d'elos anónimos, como aquela rapaza gayoleira y faladora que referíndonos un día na Ponte da Berruga a que Castropol nun tía bancos, dixo mui resolta: "*¿Y pra qué los queremos, si nun temos nada que levaryes?*

¡Como nun sía pra pidiryos!". Y pode que tuvese razón.

El caso é qu'a mayoría d'esta xente xa repousa debaixo da terra, entre eles Jaime, el meu compañeiro da escola y da oficina que, a

pouco de chegar acabóu prendido nos encantos d'úa castropeña. Teñan todos eles en paz.

Pero como na vida todo ten un empezo y un acabo, un bon día de xunio del ano corenta y oito, surxíndome úa oportuni-dá de trabayo al pé da casa que me desxoncía del, ás veces, duro viaxe de vinte quilómetros que, entre a ida y a volta, tía que fer todos os días, deixaba Castropol, diréi que con certo sentimento, con certa tristura, pos xa ye piyara afeuto, xa ye piyara "*agarimo*", como dicía *Cubelas*, el cháufer galego.

Neste ano, qu'é ano de conmemoracióis, y nel que Castropol cumpre sete siglos de vida, quixera qu'este relato meu sirvira non de lisonxa obrigada, non de cumprimento, sinón d'espresión sentida del recordo y del afeuto qu'aquela pequena etapa qu'eu paséi alí deixaron en min y que nun esmoreceron col paso del tempo.

Teño muitas ganas de volver axeito a Castropol y recorrelo sin as présas qu'impón algúa xestión concreta. Parar na Fonte, na Punta, en San Roque, nel parque... y asomarme de noite á Mirandilla pra volver a sentir dende alí el olor a mar, y escuitar el bater cadencioso dos remos das embarcacióis nel auga; contemplar sin apuro el paisaxe da ría, mirar pras luces de Ribadeo y das Figueiras y ver cómo parpadían aló al fondo as da Lieira. Y ouguir outra vez, si fose posible, aquel berro de Primo-te: "*¡A Ribadeo, por a cortada!*".

